

ZÁGOREC-CSUKA JUDIT

VIHARVERTEN

versek

Lendva, 1997

barátainnak

TARTALOM

Visszatérés Ithakába

ÉLET VERSEK

Ithaka felé
Anyámnak
Ha majd hazamegyek...
Szülőföldem
Viharverten
Mandzsúria
Márciusi szélben
Végállomás II.
Az időjósok távcsövén
Valami angyali létre vágytam...
Vallomás
Precari
Szárnyak nélkül
Tavaszi szerenád
Egy leheletnyi csönd
A Tengert hoztam el Neked
A Paradicsom meghódítása
Tudhattad volna
Havazásban
Kéz a kézben
A szerelem odaát van

„Én a halál rokona vagyok...”

HALÁL VERSEK

Melankólia
A hattyúk repülésével
Naponta keresem
Félelem
Halálra születtem
Novotel-panoráma
Menekülés
A halálon túl
Csáktornyára vezető út
Ismét csönd
Invokáció
Erósz - Thanatosz
Nem kell...
Ha eljön...
Kölcsönkért vonatjeggyel
Szóhalál
A zuhanás
Nyomtalanul
Visszatérés
Ars poetica
Kiáltás

Utószó helyett

Visszatérés Ithakába

ÉLET VERSEK

Ithaka felé

férjemnek

Csak hosszú és keserves bolyongás után
találsz vissza Ithakába, majd elveszíted
barátaid a vihar végtelen örvényében, a
szépséges Nauszika sem menthet meg a
phaiák földjén.

A jóllakott kérők lustán lézengve
tréfálkoznak az ajtód előtt, te mégis
alázatos türelemmel hallgatod gúnyos szavaikat,
s hőstetteidre sem fognak emlékezni, sem a
trójai csatákra.

Elmúló ifjúságod száműzetésében, a sebhelyek
csöndjében Penelopé félidegenként rakja
közös tűzhelyeteket, a mosolyod is csak
félmosoly lesz, idegen jel idegen arcod
élén.

Anyámnak

Tőled kaptam az életem,
tőled várom a halált.

Ne kérdezd, miért.
Kezedben életem-halálom.

Ha majd hazamegyek...

édesapámnak

Ha majd egyszer hazamegyek,
friss tavakban fürdetem meg
fáradt arcom, hogy fészket
rakjanak bele a galambok.

Új életet teremtek a gyümölcsöt
hozó fák odvaiba, amelyet
átmelegít a reggeli fény.

Ha majd egyszer hazamegyek,
az égre emelem kezem, hogy
hét évig essen az eső
édesapám búzaföldjére,
amely új termést hoz, ha
megérkezem.

Szülőföldem

Kőbaltákat látok,
élesednek e föld gyomrában,
megbújva évezredekén át
a cölöpkunyhók sövényfalai
mögött.

Utak kereszteződnek
Pannónia szívében,
szlávok és avarok,
kelták, s hadat üzenő
rómaiak keresik az utat
Halicanum felé.

Gyepűvidék, senkiföldje,
évszázadokon át őseim
szemfedője, buja termőföld,
apám búzaföldje, szülőföldje,
Muravidék.

Viharverten

Legyen már ez a tél is a tiétek,
a nyerteseké, a befutottaké,
legyek, mint áldozat a tiétek,
ha üldözőim helyett engem mar a
rozsdá.

Kezdetben mintha kihagytak volna,
aztán kikerültek, csak a muramenti
erdők szerettek, a Lendva-hegy feletti
tüzesedő Nap, a göntérházi búzamezők
ringása.

Ebben a félelmetes télben erős
villámok verik szét aszályos paraszti
arcod, kenyeret dagasztó kezéd.
Reggelre lehet, hogy elalszanak a
szénakazlakban a csillagok, s
szunnyadásukkal eláll a vihar.

Mandzsúria

Ha majd egyszer Mandzsúriába megyünk,
hidegebb tájakra húzódva keressük
belső melegségünk, s ha vágyaink
vezérelnek, majd szerelemre robbanunk,
mandzsu nyelvet tanítunk, ezért nem
kérlik számon fizetésünk, adózási
kötelességünk.

Ha majd egyszer Mandzsúriába megyünk,
hűek leszünk altáji gyökereinkhez,
nem félünk már Maotól, s szomszédainktól,
mi erősek leszünk, nem lesz honvágyunk
az orosz tajgákért, sem a széles kínai
síkságért, mi csak Mandzsúriáért élünk.

Ha majd egyszer Mandzsúriába megyünk,
rénszarvasainkra vadászunk, s hidegvizi
halainkat esszük, majd gyönyörködünk
saját lányainkban, hogy örömmel szüljék meg
az új nemzedékünk, Mandzsúria
majd igaz lesz vagy délibábos tévedésünk.

Márciusi szélben

Márciusi szélben,
arculcsapott fényben,
megtépetten, de törve nem
Petófi szellemében leng
a zászlód, még szívedben
dobban egy ágyúdörej,
szégyentelenül pirosban, fehérben
és zöldben vessed meg az ágyad,
hinned kell egy segesvári szélben,
egy nyelvben, egy közös útban, egy
közös múltban, hajszálgökereidben,
őseidben!

Hinned kell, hiszen hited, fiad, anyád ideköt!

Végállomás II.

Cimmermann Toplák János költőnek

a vonatfütty az idő szárnyán
az örökkévalóságba száguld
a nap verítékében fürdő sínekre
verejtékét hullatja az ég
színes ablakok maradnak meg
felettünk
zakatolva tova tova
kattanások
a fák előre száguldanak
zakatolva előre előre
csikorgás
a fák virágot bontanak
a mozdony frissen prüsszent egyet
majd megismétli a szertartást
vasutasárny zötyögő kerékpáron
sáros út fekete fröccsös fűszegéllyel
végállomás
- még nincs végállomás, még élni
szeretnék, visszaszületni anyám méhébe, hogy
újra kezdjem a teremtés gyönyörét, valahova
vissza, vissza az Urálon túlra, hogy
zötyögjön a karaván, nyerítsen a lovas
sereg, dübörögjön a föld, hogy felépítsem
Csontváry lerombolt Mosztárját, jajcei vízesését,
hogy Ádám mellé még megszüljek egy Évát, hogy
tanulják tőlem a diákok a magyar nyelvet,
hogy verset írhaszak neked.

Az időjósok távcsövén

Belemerülünk ebbe az
ájulásig forró nyárba,
s keressük helyünket az
időjósok távcsövén,
mérlegeljük az időt.

Nyár van, mint feltámadó
lángoszlop sikítanak a
madarak, kezedben megnőnek
az útszéli fák árnyai, betetőzik
hiányod.

Oly távol vannak az Angyalok,
lélegzetedre csontig csupaszodnak
a fák, hogy helyetted is lélegezzenek,
hogy helyetted is éljenek.

Valami angyali létre vágytam...

Valami angyali létre vágytam,
ütközések, szembenállások,
kritikák nélküli fájdalomnélküliségre,
hogy a csönd fuvallatában belém merüljön
lélegzetetek, teremtő lehetőségeket nyissak,
s megőrizzem szívetek békéjét!

Mégis kieroszakoljátok kényszerű,
látszólagos hallgatásom, besodortok
az ellenállás falai közé, szűkre szabott
kapuitok beszűkítik túlpartjaitokat,
várakozásom küzdelem rejtett, láthatatlan
pólusaitokhoz, hol van az egyszerű természetességetek?

Gyakran csak tapogatózva haladok, kiragadtok önmagamból,
máshova tesztek, a kiengesztelődéseket sötétség
fedi, mégis magatokban mossátok meg veszteségeketek,
én angyali létre vágytam, lángok helyett fénycsíkokra,
összeragadt angyali tollakkal nem repülhetek, jó
sem lehetek, ha el kell szenvednem bűneiteket.

Angyalaim, szomorú angyalaim...
Nehogy fekete hollóvá változzatok!

Vallomás

Molnár M. Eszter költőnek

Tudod-e azt, hogy hiába kovácsoltak erőssé
az évek zúzmarás hajnalai, a szemed alatt
sem lett keskenyebb az a meghatározó vonal,
ránc, gyűrődés, mely mindig figyelmeztetett,
hogy legyek óvatos, mert Budapesten is,
Lendván is elárulhatnak a szavak nélkül maradtak.

Tudod-e azt, hogy holnap sem leszek jobb,
engedelmesebb, ha a tunéziai sziklákat
álmodom a Lendvahegy helyett, s álmaimban
felszisszenek, hogy ott még élni is tudnék,
s altatóul hazavinném a hammameti alkonyatot,
a Földközi-tenger kékségét, az afrikai hold
ürességét, a minaretek halk imáit.

Tudod-e azt, hogy ősi Isteneink is száj
nélkül maradtak, s hideg csillagokon állva
sodorja őket a szlovén szél, s vele együtt
engem is sodornak az évek a halál kráterébe,
pedig én ott szeretnék meghalni, ahol te is
megváltásod várod, valahol közel a tengerhez,
az áthévílt habok, az algák kusza hálójában.

Tudod-e azt, hogy téged látlak bennem,
gyógyíthatatlan zavaromban, mert te sem
voltál más, mint paraszti sarjadék, kapát,
kaszát tisztelő, föld nélkül maradt értelmiségi,
ki nem felejt el, hogy ősei még vetettek, arattak,
szültek és szerettek.

Tudod-e azt, hogy a múltat mégsem tudom
kirakni magamból, s hiába vetem el álmaimat,
ha föld nélkül maradtam, s a barázdákat benövi
a fű, a gyom, a fekete karácsonyok helyett most
üzenek neked a téllal.

Tudod-e azt, hogy a megcsomósodott beszéd helyett
napról napra keményebb ez a tél, amelybe egyedül
sodródtam bele, töredékesen, de szívemmel nem
játszadozhatnak az előszobában maradt idegenek.

Tudod-e azt, hogy merőben másfelé élek, mint
szeretnék, más emberek kegyét keresem, vagy
haragját ingerlem, s közönyös és süket messzeségben
élek azoktól, akikre igazán vágyom, akikhez minden
következménnyel közöm van. Ez olyan, mint egy
nappali álom.

Tudod-e azt, hogy ez is egy megrohanásszerű
figyelmeztetés a télel, hogy még mindig távol
vagyok tőletek, késlekedem az alvajárók nyugalmával,
de szenvedéseim által én vagyok, a derengés víziója
hozzád vezet, aki énemhez tartozol.
Istenem, mennyi elmulasztott út visz vissza hozzád
Budapestre!

Precari

Csupa csoda, csupa veszedelem
Isten teremtette életed, a
bizalom kenyerét elsodorják
a szennyezett patakok.

Istentől ne kérj pénzt, szép időt,
társadalmi elismerést, sikert,
Ő nem kicsinyes üzlettárs,
kikényszerítő eszköz.

Oh, Istenem, Te tudod, hogy csak
a Szív bizalmával kezdődhet
minden, ami él; a megtisztító eső,
a bibe megtermékenyítése, az Élet.

Ne feledd, Ő nem üzlettárs, hiszen
vele kezdődik minden!

Szárnyak nélkül

Fehér Zsuzsanna művészettörténésznek

Majd egyszer végleg visszatérek
hozzád Gazdagrétre, vagy a
Diószegi utcába, arcpirosító,
s szempillafesték nélkül; akkor
majd olyan leszek, mint az a
jellegzetes libanoni cédrus
Csontváry festményén, hogy újra
fészket rakjunk árvaságunkba.

Majd egyszer fekete Föld leszek
barna szemedben, Nap lesz a
kalapom, hogy belülről világítsak,
hogy legyen erőm, belső izzásom,
hogy lássad általmenésem, lemenésem,
utolsó távozásom, hogy tenger legyél
bennem, hogy tenger legyek benned,
hogy fájjon halálom, ha majd más
anyagban, időben és térben
folytatódik összeomlott, nomád
életünk.

Tavaszi szerenád

Tülevelű fenyőfák illatával
belopta szívembe magát
a fény...
Virágot bontott,
s belém zuhant,
mint magányos sirály
az Adria kék habjaiba.
Zuhanása szétzilálta
őszülő hajamat, s elaludt
szempilláim feketeségében.
Sirálysikoly a szememben,
havazás számban.

Egy leheletnyi csönd

Gábor Zoltán festőművésznek

Kés nélkül jöttél, fegyvertelenül,
postagalambként, megdöbbentő hűséggel
szülőfölded, s anyanyelved iránt,
hagyományt fejlesztve, újat teremtve.

Ecsetvonásaidban emberi szívek
dobognak, s egyre fogy az időd,
fakulnak el színeid, csendesül
a lárma, de még éltet a holdtölte.

Ha génjeink sem tökéletesek,
miért lenne tökéletes az öröklét?
Vakítóan fehér hóesésben, jégbefagyott
vákumlétben még eltévedhet a kezed.

Világégés, világfáltás lüktet benned,
pompeji vörös, Mondrián-sárga, Velázquez-i
kék, a többi csak felejtés, gyűródés
a huszonegyedik század oltárnélkülisége.

A Tengert hoztam el Neked

A Tengert hoztam el Neked,
hogy betöltse hiányomat, árvaságom.
De mindig megérkezett valaki, aki
elvitte óceánjaid, megcsodálta
szemed kékségét.

Tengereim elapadtak,
virágaim elhervadtak.

Kerestelek máshol, másban,
a Gibraltári-szoros magányában,
Casablanca és Párizs fényében,
sötét kamrákban, harangzúgásban,
szülőasztalon, a félelem golyózaporában.

Veled, vagy valaki mással
nevettem, mégis idegen maradtam
benned, vagy valaki másban,
ólmos esőben, reggeli zokogásban.

Ünnep volt, ha jöttél, hiszen
én beszéltem rólad tízezer
méterrel a svájci hegyek felett,
én ringattalak az Adriai tenger
hullámaival.

Te voltál a ködösítő lélegzetben,
a megelőző percben, emlékezetemben,
te leszel a kék felhőkben, sárga
búzatengerekben, halálomban.

A Tengert hoztam el Neked,
hogy téged öleljen, ringasson,
mint Agamemnón ölelte Klütomanesztrát,
amikor Trója kapui várták a végső
küzdelemre.

A Tengert hoztam el Neked, hogy
páztortüzekkel perzselje szét
lázasod, mint Agamemnón műkéni
tüzei, amikor kilépett a fellegvár
oroszlánkapuján.

A Tengert hoztam el Neked, zöld
oázisaival, fehér szikláival,
hogy csak te lásd könnyedségem,
kékségem, hogy bennem mérd le
önmagad.

A Paradicsom meghódítása

Azért vagyok Nő,
hogy te Férfi legyél,
animus, anima.
Mi ketten mezítelenül kiűzve
a Paradicsomból.
Levetkőzve, kibelezve,
kicsontozva - többek és
kevesebbek vagyunk
Isten alkotásánál -
benned rejlik az Élet,
bennem a Halál.

Tudhattad volna

Tudhattad volna,
hogy az esték
reszketéssel töltenek el,
mint az elvetélt anyák
sirató magzata,
mégis szalmával töltöd meg
az ágyam,
kezeimen hangyaáradat
vet ágyat,
szememben másokat látsz, láttatsz,
érintésed Krisztus töviskoszorúja -
álmaim zivatara csendes patakokban
ver gátat.

Havazásban

Várd a kristályok
közeledését.

Fehér paripák tüzes leheletén,
ringatózom benned,
melegítem zúzmarás ajkad.
Havazásomban
eléghezsz.

Holdfogyatkozáskor
hópelyheid olvadása,
szúrós tüskék,
csillagjáráskor,
hervadó krizantémok.

Nem sütök kalácsot,
havazásodba sem vetek ágyat
Isteneidnek megsúgom,
őrizzék jégkristályaid.

Kéz a kézben

Kéz a kézben, ami ígéret volt
nekem törvény már, te mondtad,
legyen kéz a kézben, legyél
lehetőség egy másik életre.

Kéz a kézben, ami csend volt,
vallomás már, te mondtad szólalj
meg bennem, legyek nyár a te
teledben, legyél hang az én versemben.

A szerelem odaát van

A szerelem odaát van,
fölszállt a hegyek fölé,
elbújt a hegyek mögé.

A szerelem odaát van,
csak visszajár a sötét éjszakába,
bánatot hoz, s feledést.

A szerelem odaát van,
nincsen ragyogása, fénye,
elvesztette tüzes erejét.

A szerelem odaát van,
fekete rés a vakolatban,
repedés lett a feledés otthonában.

„Én a halál rokona vagyok...”
(Ady Endre)

HALÁL-VERSEK

Melankólia

Szomorú az a harc,
amelyet egyedül vívnak,
mégis várd az Angyalt, amely
szent türelmével sorsodat,
életedet hozza feléd.

Ne kapkodj, ne siettesd útját,
lassan hömpölyögve úgyis utolér.

Te könnyű leszel és személytelen,
ő csodákat láttat, vizet fakaszt,
kenyeret szaporít, ez lesz az ünnep.
Ajkad elkékül, szemedben darazsak zúgnak,
kezedben vérzik a fehér liliom.
Szeme bukásodat tükrözi.

Áhítatos, körülményes szertartással
érkezik: üres szárnyaiban nem lesznek
italok, férfiak, meglepetések, csak
feledkezés és varázslatos rendhagyás.
Készülj fel rá, testben és lélekben -
Ő lesz az igazi Szerelem, az igazi Halál.

A hattyúk repülésével

Hús tavakban mossuk tisztára
eltévedt lelkünket, zöld
pázsittenger-hullámokkal
törölközünk, majd fehér
hattyúkkal elrepülünk
tisztább vizekre, a színtelen
kristályok otthonába.

Naponta keresem

Naponta keresem szétzilált hajad,
gyűrött esőkabátod hajlatait.
Naponta apadnak el gondolataim,
ritkúlnak csontjaim, vizesedik vérem.

Naponta kevesebb vagyok,
lassan tűnök el, esek szét,
örlődöm, mint eltévedt utasok
a Halálba száguldó vonatokon.

Félelem

Az idő esős zuhatagában porladsz el,
mint fehér márványszobor az időzített
bombák tüzeiben.

Tökéletesen és maradék nélkül
tűnsz el.

Az Istened is csak hallgat, nem menthet meg.

Mitől félsz mégis?

A Haláltól?

Halálra születtem

Halálra születtem, nem kibontakozásra,
vajúdó édesanyám mégis Nagypéntekkor
hozott a világra, reménységnek, vigasznak,
beteljesült örömnék, elszigetelt magánynak.

Lázasan hajszolva, útra készen, zord
fogadók magányától megtépázva, gonosz
vasutasok idegbaját elviselve - én azóta
várom a szent feltámadást, a megváltást.

Ha nem születtem volna, most nem hiányoznék,
nem keresnék menedéket mások igazában, hamis
tanútételében, lenézett röhejében, kitagadott
jussában, hiszen halálra születtem, nem a világra.

Novotel-panoráma

Lehet, hogy itt kellene meghalnod,
ebben a steril Novotel-szobában,
ahova betegséged hozott.

Az odvas fáid, az elvakart sebeid,
a gyűrött ráncaid tükreben
feladhatod ezt a percet is.

A villamosok nélküled is
újra indulnak, menetrend szerint.

Menekülés

Farkas Árpádnak

Hiába keresed ösvényed,
keskeny alagutad a hóban.
a Havasokon túli jégáradásban
szívedig ér a HALÁL.
Óh, anyám -
fehér karácsonyunk lesz.

A halálon túl

A gyertyák úgyis csonkig égnek,
tővig a fák,
emlékezeted sem élheti túl
magányod, szavaid hiányát.
Isten is számonkéri -
hiábavalóságodat.

Csáktornyára vezető út

Szomorú menet lehetett a kuršaneci erdőből
Csáktornyáig vezető haláltusás vergődésed,
míg véres fejed ott rázkódott a tartani igyekvő
Bethlen Miklós, ifjú erdélyi főúr ölében, a
nyomasztó csendet ritkán törte meg zaj, lassan
vonult a hintó a vakuló szürkületből a fekete éjszakába.

Vakvégzet? Kiszámíthatatlan vagy könyörtelen fátum?
Ó, sorstragédia! Orgyilkosok és vadállatok fergetege!
Lesben állt a halál, nem volt értelme keresgélni,
a novemberi zúzmarás erdőben rád talált, párbajt vívott
veled, Szent Ilonka kolostora beleremegett, mégis három
sebet hagyott rajtad a magyar igazság. Reménységként
haltál meg abban a nagy vadon erdőben, kit kevés szem látott.

Európa mégis gyászolt. Ördögi körben forgott veled
a politika, mégis megragadtál egy maroknyi időt,
sorsodra hagyva a szálakat itt a Mura partján,
elképzeléseidért ma sem harcolnak, a történelem
más vizekre evezett, széthullunk, mi magyarok a
végeken, az idő csap arcul, s a határsávok,
golyózapor helyett az idegeneknek hódoló valóság.

Ismét csönd

Ismét csönd, a fagyos kripták hullaszaga
nem visz el messzire, valakinek, aki sosem
élt, élhetett, csak zakatolt ráadásul a szíve,
mint egy nagy, sötét mozdony,
s hárfával köszöntötte a reggelt.

Hagyjátok élni az arctalan Pilátusokat,
mások tetteit végrehajtó Heródéseket,
úgysem támadnak fel harmadnapon, az idő
ellenetek is őrli a köveket, s a tengerek
mélyén meghúzódó cápákat, a korallszigetek csendjét.

A halál majd elcsendesíti lázadásom, az idő
porrá őrli a sziklákat, akkor már hiába
mossátok kezeiteket Pilátusok!

Invokáció

Lehet, hogy elveszítjük hitünket,
kibeszélt küldetésünket, megcsalt
szeretőnket, igaznak hitt énünket,
fellázadt testvérünket.

Kell-e több a veszteségből,
kivakart sebeinkből, elégetett
verseinkből?

Lehúz a Föld,
Elringat az Ég.

Erősz - Thanatosz

József Attilának

Régóta nem rakod azt a nagy tüzet,
hideg kilincseid nem adnak meleget,
zúzmarás a város...

Mi már nem vagyunk az Élet fiai,
sem a küzdelmekre felkent daliák,
gyáván várjuk a halált.

Elátkozott nép vagyunk,
apáink mégis robotolnak.
Hát lesz-e magyar, ha mi nem leszünk?

Óh, jaj, mi igazán tiszták vagyunk!
Lehet, hogy a tenger jött el küszöbömig,
lehet, hogy a Halál.

Nem kell...

Nem kell több korrekció,
nászajándék, beosztás,
eljátszható szerep,
betanult szöveg,
a kétszerkettő
kiszámított tétele;

Nem kell több kényszerképzet,
újjászületés, vérszerződés,
küldetés, a pillanat örökkévalósága,
ha nincsen szeretet.

Ha eljön...

Ha eljön az utolsó estéd,
és fekete szárnyakat ölt az Ég,
majd könnyebb leszel, mint a fény.

Ne félj, havazásod feloldja
besározott álmaid!

Kölcsönként vonatjeggyel

Ne mondd, hogy ide születél,
az ételszagú kiskocsmák
konyhájába, ahol könnyen
vásárolnak szerelmet, nőket,
ézelmeket, barátokat.

Ne nézz körül, ez nem a te helyed,
a te szereped, a te kétnyelvű
kettős identitásod, látszat
foglalkozásod, kigúnyolt hited.

Te mégsem szereted a porcukros datolyát,
hiába tömik tele vele a szádat, leház
a csipkés kétarcúság, a szaloncukros
hátbeszéd, kedvesen tálalt jólét.

Nélküled is helyén van minden.
Vonaglasz? Hangodat túlkiabálják.
Menekülsz? Átrepülnek.
Káromkods? Meggyóntatnak.
Őszinte vagy? Kigúnyolnak.
Tervezel? Elgáncsolnak.

Batyudat megrakták kővel, jegyedat
kifizették kölcsönként pénzzel,
borodat felvizezték, kenyeredet
megmérgezték.

Ne maradj, hiszen nem várnak!
Miért hinnél, hiszen nem bíznak!
Ne lázadj, s ne gyógyíts!
Ne feküdj idegen ágyakba!
Ne oldozz, ne foltozz!

Menj el a viharokkal,
ne nézz vissza!

Szóhalál

Tavaszi záporok
öntözik igéid,
nyárvégi napsugarak
melegítik megfakult
névmásaid,
kötőszóid fullasztják el
feltörő zokogásod...
Láttátuk feleim szümtükkel
mic vogymuk - isa pur es chomu vogymuk...
Szóhalálom közeledik...

A zuhanás

Mennyi esés, landolás,
zuhanás a semmibe.

Mennyi újrakezdés, áhítat
a jóra, virágbontásra,
kijózanodásra.

Mennyi elveszett pillanat,
elfojtott érzés, gyáva
visszavonulás.

Mennyi kietlen út, sivatag
trópusi erdők helyett.

És mégis a zuhanás erősít,
felemel.

Nyomtalanul

Csak nyomokat szerettem volna hagyni,
kőben, fában, fémbe, papíron
megörökített igazságokat, de mégis
nyomtalanul vonulok vissza vén
diófám árnyékába, mintha Babits üzenné;
akikért ragyogtam majd eltemetnek.

Visszatérés

Visszatérek az őszebe,
szüretelő ködbe,
pásztortüzeket gyűjtő
földműves tenyerébe.

Visszatérek a télbe,
csikorgó jégbe, lobogok
még lobogok, szívembe
bújtok, hogy ne fázzatok.

Visszatérek, vissza,
gyenge leszek, s tiszta,
kigombolom kabátom,
végre, utoljára, véreim.

Ars poetica

Ha majd végképpen el
kell mennem,
ha majd nem leszek,
ha bármi is elszakít
tőletek, legyek egy
haldokló lélegzet
közös lélegzetekben,
időtálló sóhajtás
eltiport életekben,

De, bocsáss meg Uram,
bocsáss meg anyám,
ha nem tudtam szeretni!

Kiáltás

Petőfi emlékére

Óh, Istenem, ne add, hogy gyerekeink
elfeledjék azt, amiben hittünk,
amiről tudomásunk volt, amit gondoltunk,
s ne fordításban olvassák majd történelmünket,
s semmilyen trianoni elszakadás ne kényszerítsen
soha senkit másodrangú verzióra, de Magyarországon
se szólítsanak szlovén barátunknak, ne mondja
végképpen senki, hogy nekünk kutyakötelességünk
beilleszkedni a történelem szélcsatornáiba.

Óh, Istenem, míg hiszek benned, ne add, hogy
szétszéledjünk, mint a bibliai Káinok és
Ábelek, ha kétezer évig álltuk a sarat, még
kétezer évig verjük mélyebbre gyökereinket, akkor
is, ha nincsenek örök dolgaink, csak az özönvíz
csapdossa bokánkat, mint a Pannon-tenger a
karszti viharok idején, s ne vedd el, Uram, prédikátoraink
szellemét, mert hit nélkül maradunk, majd elárvulnak gyermekeink.

Óh, Istenem, posztmodern, önérzetes századunk végén,
a dühöngőket ne juttasd a szószékre, s a
kozmpolitizmusba bújtatott nacionalizmust
végre teljesen söpörd ki a hóba, s összeegyeztethetetlen,
szétszabdalt kárpát-medencei létünket tedd elviselhetővé,
mert a mai emberjogos világban én már nem tudom, hogy
hol is van az én helyem, mert süketfülű Vazul vagyok,
aki nem tud mást, csak hallgatni egy siketnek titulált,
forró helyzeteket szülő és temető korban.

Utószó helyett

Költőnek lenni

Mivel négy vagy öt éve írok verseket, nehezen vallom be magamnak, hogy költő vagyok, pedig e munkám eredménye Viharverten című kötetem anyaga is. Négy év nem nagy idő. Még mindig visszahúzódva, némi félelemmel ejtem ki a szót - költőnek lenni. Volt időszak, amikor szégyelltem is.

Még mindig azt hiszem, hogy a költők nem átlagemberek, sokszor a közönség, az olvasóréteg is különködőknek tartja őket. Az igazi költők - akik kevesen vannak - talán már nem is foglalkoznak e megnevezéssel, ezért megérdemlik e „titulust”. Költőnek lenni - szerintem - kiváltság, megtiszteltetés. Ha verset írok, belsőleg mindig átváltozom, átalakulok. A valóságot az intim szférán átszöve újra feldolgozom, mérlegre teszem, szelektálok, majd újra magamévá teszem. A vers természetesen nemcsak rólam, hozzám szól, szubjektivitásom megnyilvánulásaként - másokhoz is szeretnék vele szólni. Azokhoz, akik hozzám hasonlóan gondolkodnak, éreznek, talán hasonló helyzetekben élik meg a valóságot, élik életüket. De verseimmel azokhoz is szólok, akik másként látják a világot.

A boldogság felé vezető út eléggé göröngyös. Mintha a versek által könnyebb és rövidebb lenne ez az út. A verset mégis a Jung által meghatározott „kollektív tudatalatti” szférájába helyezném el, amely egyidős az emberiséggel, s annak fejlődési korszakaival. A vers teremtés. Nem véletlen, hogy megszólalt bennem a Múza. Ha verset írok, olyan vagyok, mint egy gyermek, aki naiv, őszinte, és veszélyeztetve érzi magát a felnőttek világában. Versírás közben mintha isteni erő szállna meg, amely akaratom és kedvem ellenére határozza meg kötetem sorsát. A vers több, mint én vagyok - belső kisugárzásom végtelen kiteljesedése. A vers lehetőség a kibontakozásra. Mint minden ember - csoda. Babitsi idézettel élve: „Minden emberben dal van, s mindenki magát hallja minden dalban.”

Nevezhetném magam akár romantikus költőnek is, aki elvágódik, mert nem érzi jól magát az adott léthelyzetben. De az én elvágódásom egyben menekülés is. Van, aki a drogokba, az alkoholizmusba menekül, vagy az önpusztítás valamely másik módszerébe. Én a versbe menekülök. A költői intuíció lényege: határt húzni az élet és a művészet között. A költői irigységről: évek óta változatlan - egy kanál vízben a költők is megfojtanak egymást. Miért? Emberi gyarlóságból. Már több éve figyelemmel kísérem ezt a jelenséget - néha pesszimistává tesz, néha depresszióssá. Ez volna a művészek sorsa? Ez a rendületlen hajsza az egzisztenciáért, a pénzért, az anyagi biztonságért, a földi javakért? Ez - véleményem szerint - az anyagi világ kálváriája. A vers egészen más világba tartozik. A vers absztrakció, mely dicsőségét elveszíti a költő halálával, hiszen a költőnek az életbenmaradást jelentheti, ragaszkodását az élethez, barátaihoz, szeretteihez.

Verseimmel nem szeretnék örökös múlttá válni, hanem a jelenben élni, hangulattá, élménnyé alakulni. Az igazi vers mindig aktuális, s ezáltal időtlen. A költőben több művészi hajlam rejlik: zenész, festőművész is egyben, hiszen a vers zenei és képi asszociációkat is ébreszthet. A vers várja, hogy belészálljon a teremtő ihlet és a lélek (daimonia). Ez a folyamat olyan, mint egy szerelmi aktus, mely gyümölcsöt hoz, megtermékenyül, és egy új embert teremt. Csodálatos! A Múza nőnemű kifejezés, akár a teremtés szimbólumának is nevezhetjük.

Nem azért írok verseket, hogy halhatatlanná váljak, hanem azért, mert teljesebb képet szeretnék látni önmagamról és a világról, saját mikro- és makrokozmoszomról. A vers: csábítás, beteljesülés, dráma, önámítás, szépség és vonzalom. A ma költői az elűzött istenek leszármazottai, akik ebben az oltárnélküli világban az oltárteremtés illúziójában élnek. S mindez az esztétikum és a filozófia világában kaphat otthont. Én az ilyen költészetben hiszek, s nem a politikumtól terhelt lírában, mely ideologizált, nem hozza közelebb az embereket egymáshoz, ellenkezőleg: differenciálja és uniformizálja őket, félelmeket szít. Ma már kevésbé élük forradalmi helyzetekben. A forradalmak az emberekben mennek végbe, nem a társadalmakban. A háborúk aktuálisak, bár nem lenne helyük a XX. század történelmében. A demokráciák pedig egyre szürkülnek.

A vers élet - élet az élet árnyékában. A költői sors dantei Purgatórium - megtisztulás. Szükség van rá, mert még mindig távolinak tűnik az „angyali lét”, amire én is vágytam. Már sejtem a hozzá vezető utat, de nem találok az igazi síneket. Verseim segítenek ebben a keresésében.

Zágorec-Csuka Judit